

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-143/13

Bogdan Matei

i

**Ioana Ofelia Matei
przeciwko
SC Volksbank România SA**

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunalul Specializat Cluj)

Dyrektywa 93/13/EWG — Nieuczciwe warunki w umowach zawieranych między przedsiębiorcą a konsumentem — Artykuł 4 ust. 2 — Ocena nieuczciwego charakteru warunków umownych — Wyłączenie warunków dotyczących określenia głównego przedmiotu umowy lub stosowności ceny albo wynagrodzenia w zakresie, w jakim warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem — Warunki określające „prowizję od ryzyka” pobieraną przez kredytodawcę i umożliwiające mu pod określonymi warunkami jednostronną zmianę stopy oprocentowania

Streszczenie – Wyrok Trybunału (dziewiąta izba) z dnia 26 lutego 2015 r.

1. *Pytania prejudycjalne — Właściwość Trybunału — Zawarcie ugody pomiędzy stronami w postępowaniu głównym — Rzekoma bezprzedmiotowość sprawy zawisłej przed sądem odsyłającym — Pytanie prejudycjalne dotyczące bezwzględnej przesłanki procesowej — Odpowiedź Trybunału, która nadal jest przydatna i decydująca dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym — Oddalenie zarzutu niedopuszczalności*

(art. 267 TFUE)

2. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Zakres stosowania — Warunki określające główny przedmiot umowy lub odnoszące się do ceny i wynagrodzenia oraz usług lub towarów, które mają być dostarczone w zamian — Pojęcie — Warunki określające „prowizję od ryzyka” pobieraną przez kredytodawcę i umożliwiające mu pod określonymi warunkami jednostronną zmianę stopy oprocentowania — Wykluczenie*

(dyrektywa Rady 93/13, art. 4 ust. 2)

3. *Ochrona konsumentów — Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich — Dyrektywa 93/13 — Zakres stosowania — Warunki określające główny przedmiot umowy lub odnoszące się do ceny i wynagrodzenia oraz usług lub towarów, które mają być dostarczone w zamian — Wykluczenie — Warunki — Obowiązek spełnienia wymogów zrozumiałości i przejrzystości — Zakres*

[dyrektywa Rady 93/13, art. 3, art. 4 ust. 2, art. 5, załącznik, pkt 1 lit. j), l), pkt 2 lit. b), d)]

1. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 38, 40–42)

2. Artykuł 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że wyrażenia „określenie głównego przedmiotu umowy” i „relacja ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług” nie obejmują co do zasady wymienionych w zawieranych między przedsiębiorcą a konsumentem umowach o kredyt rodzajów warunków, które z jednej strony umożliwiają kredytodawcy, pod określonymi warunkami, jednostronną zmianę stopy oprocentowania, a z drugiej strony przewidują pobieraną przez niego „prowizję od ryzyka”. Do sądu odsyłającego należy jednak ustalenie tego zakwalifikowania wspomnianych warunków umownych w świetle charakteru, ogólnej systematyki i postanowień rozpatrywanych umów, a także kontekstu prawnego i faktycznego, w jaki wpisują się te umowy.

W istocie za warunki umowne, które objęte są zakresem pojęcia „określenia głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę. Natomiast warunki, które wykazują charakter posiłkowy względem warunków definiujących samą istotę stosunku umownego, nie mogą być objęte pojęciem „określenia głównego przedmiotu umowy”. Z brzmienia art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 wynika również, że zakres drugiej kategorii warunków, w stosunku do których nie można przeprowadzić oceny ich ewentualnie nieuczciwego charakteru, jest ograniczony, ponieważ wyłączenie to dotyczy wyłącznie relacji przewidzianej ceny lub przewidzianego wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, przy czym wyłączenie to jest uzasadnione tym, że brak jest skali czy kryterium prawnego, które mogłyby wyznaczać granice kontroli tej relacji i nią kierować.

W konsekwencji warunki dotyczące świadczenia wzajemnego należnego kredytodawcy od konsumenta lub mające wpływ na faktyczną cenę, jaką powinien uiścić konsument na rzecz kredytodawcy, nie zaliczają się co do zasady do tej drugiej kategorii warunków, z wyjątkiem kwestii, czy wskazana w treści umowy kwota wynagrodzenia lub ceny jest odpowiednia do usług świadczonych w zamian przez kredytodawcę.

(por. pkt 54–56, 78; sentencja)

3. Jeżeli jeden z rozpatrywanych warunków jest jednak częścią określenia głównego przedmiotu umowy lub że jest faktycznie kwestionowany w świetle relacji ceny lub wynagrodzenia, nie zmienia to faktu, iż warunek ten powinien w każdym wypadku zostać poddany ocenie jego ewentualnie nieuczciwego charakteru, jeśli okazałoby się, co także wymaga potwierdzenia przez sąd krajowy, że nie został on sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały.

W tym względzie wymóg przejrzystości warunków umownych wprowadzony w art. 4 ust. 2 i w art. 5 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, które to przepisy mają ponadto taki sam zakres, nie może być zostać zawężony do ich zrozumiałości pod względem formalnym i gramatycznym.

W szczególności z art. 3 i 5 dyrektywy 93/13, a także z pkt 1 lit. j) i l) oraz z pkt 2 lit. b) i d) załącznika do tej dyrektywy wynika, że do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie zyskuje kwestia, czy umowa o kredyt wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu zmiany stopy procentowej i związek między tym warunkiem a innymi warunkami dotyczącymi wynagrodzenia kredytodawcy, tak by poinformowany konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne.

Kwestia ta powinna być rozpatrzona przez sąd krajowy w świetle całokształtu istotnych okoliczności faktycznych, do których zaliczają się formy zachęty stosowane przez kredytodawcę w procesie negocjacji umowy i dostarczone na tym etapie informacje, i z uwzględnieniem poziomu uwagi, jakiego można oczekiwać od właściwie poinformowanego oraz dostatecznie uważnego i rozsądnego przeciętnego konsumenta.

(por. pkt 72–75)